

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

Exegesis Euangelij Lucæ XVI.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

niantibus vos, ut sitis filij Patris vestri, qui in caelo est, qui solem suum oriri facit super
 bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos. Timor non est in charitate, præ-
 sertim perfecta, excepto timore filiali, atque reuerentiali, qui sanctus est, ^{Psal. 118.}
 permanens in seculo seculi: sed perfecta charitas prorsus eiecit, atque ex-
 cludit omnem alium timorem seruilem, mundanum, aut carnalem, quan-
 doquidem timor poenam habet. Qui enim seruiliter timet, huius conscien-
 tiam rodit & affligit timor, & poenam nihilominus meretur futuram. Qui
 autem timet Deum timore seruili, aut initiali, non est perfectus in charitate,
 neque enim peccatum dimittit, aut Dei custodit beneplacitum aliter, nisi
 quia poenam timet, quemadmodum Poëtarum quidam ait: Oderunt pec- ^{Horatius.}
 care mali formidine poenæ. Oderunt peccare boni virtutis amore. Nos
 ergo diligamus Deum, quoniam ipse prior dilexit nos. Iustissimum autem
 est amantes redamari. Scimus autem nos non solum dilectos esse à Deo, an-
 tequam illum diligeremus, sed etiam cum nondum essemus, cum adhuc
 inimici essemus, dilexit nos, & lauit nos in sanguine suo. Si quis autem dixerit: ^{Rom. 7.}
 Quoniam diligo Deum, & fratrem suum, hoc est, quemcumque hominem ^{Apoc. 11.}
 oderit, odio iniquo scilicet, non vitia tantum, sed personam odians, men- ^{Luca 16.}
 dax est. Neque enim odisse potest proximum diligens Deum, nec diligere
 Deum potest odians proximum. Vna enim est charitas, qua Deus diligitur,
 ac proximus. Quomodo enim diligit Deum, qui transgreditur præceptum
 eius? *Hoc est autem*, inquit, *præceptum meum, ut diligatis inuicem, sicut hoc est*, eo ^{Ioan. 13.}
 modo, quo ego dilexi vos, puta prior, gratis indignos, non diligentes, & ad
 hunc finem, ut saluemini. Eo modo vos quoque diligatis vos mutuo oportet.
 Qui enim non diligit fratrem suum quem videt, Deum quem non vi-
 det, quomodo potest diligere? Si iuxta cognitionem loquimur, quia nihil
 amatur nisi cognitum, verum est hominem faciliorem habere occasionem,
 quare diligatur quam Deum, quandoquidem de homine habemus cogni-
 tionem quam de Deo multo maiorem. Veruntamen si ad honitatem spectetur,
 quæ potissima est causa & ratio diligendi, incomparabiliter habet plu-
 res, ut diligatur rationes Deus, quam homo. Et hoc, inquit, mandatum ha-
 bemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligit & fratrem suum. Si quidem Chri-
 stus, quod magnum esset mandatum in lege interrogatus: *Diliges*, inquit, *Deo* ^{Matth. 22.}
minimum Deum tuum, ex toto corde tuo, &c. adiciens, hoc est primum & maximum
mandatum. Secundum autem est simile huic: Diliges proximum tuum sicut teipsum.

EXEGESIS EVANGELII DOMINICAE I.
 post Dominicam S. Trinitatis, Luca XVI.

IN hac Dominica status nobis proponitur vtriusque cum præsentis, tum
 futuræ vitæ nostræ, quo electi, reprobiq; dissimiliter viuunt. Quod li-
 cet oculis quotidie cernamus, puta quam dispar sit mortalium vita hæc
 præsens, nobis tamen hoc hodie in Euangelio nihilominus recitatur, si-
 mulq; commonstratur, quam dispar eorundem, qui conformiter non
 vixerunt, fuerit exitus. Non tamen hic de exitu naturali, hoc est, de mor-
 te est loquendum, quam nonnulli pij duram sentiunt, plerique verò impij
 loquent, sed de retributione & iudicio, quo digna meritis, aut præmia, aut
 suppli-

KKK suppli-

Bonorum, malorumq; introitus in hunc mundum, exitusque, ut fit æqualis. Sapien. 7.

supplicia nos sequuntur. Nam natura, aut potius Deus naturæ autor, cunctis mortalibus eundem dedit ad hanc vitam corporalem introitum, & exitum, tam bonis, quam malis, diuitibus & pauperibus. Sumus enim quo ad nascendi modum, omnes pares, par omnium est natiuitas, nec dissimilis ortus nostræ conditionis. Quare rectè Sapiens dicit: *Vnus introitus ad vitam est omnibus similisq; exitus.* Concipimur enim æque omnes in foetore & immunditia, per angustam & immundam portam eximus, & vox nostra prima omnium est fletus. Sic rursus dum eximus mundum, dum morimur, tremuli ac pallentes morimur omnes, morientesq; ingenti torquemur cruciata. Patrescimus inde, rodimur vermibus, foetemus & in puluerem redigimur. Nemo hanc legem euadere, nemo mutare potuit vnquam. *Nemo*, ut idem Sapiens ait, *ex regibus aliud habuit natiuitatis initium.* Quod enim ex natura est, hoc ea ex parte simile, ac vni forme est omnibus. Quapropter quatenus ad vitæ introitum actinet, nihil in regis, nihil in pastoris filio natura fecerunt. Porro vitæ mediæ non æqua est omnium conditio. Alij etiam in paupertate, alij in rerum opulencia viuunt, alij incolumes, alij sunt ægroci, alij hic semper felices, alij item semper miseri, alij dominantur, alij subijciuntur, alij premunt, alij premuntur, alij sceleratam agunt vitam, alij inculparam. Itaq; quomodo hæc vita in operibus, studijs, exercitijs, Deiq; donis dissimiliter transigitur, ita retributio post hanc vitam expectatur omnium maximè inæqualis. Hoc nobis Euangelium ob oculos ponit hodiernum, dicens

Homo quidam erat diues. .

Contra eos, qui diuitijs suis abutuntur, qui cum debuissent his ad misericordiam hic vti fuisse, & in necessitates erogasse proximorum, quo & ipsi misericordiam à Deo consequerentur, non inconuenienter hæc respicit, quædratq; parabola. Cum, inquam, de iniquo mammona, amicos sibi comparare debuissent, qui in æterna eos tabernacula reciperent, ad lætitiã, ad voluptatem, ad gloriam denique non Dei, sed suam, & ad luxum malè vitæ sunt, terribile ponit Christus exemplum de diuite quodam epulone. Nequa enim parabola, sed historia credenda est, quando quidem cum mendicium producit in medium (vt audictis) nomen eius quoque exprimit, dicens nomine Lazarus. Cuius nomen cur magis exprimat, quam diuitis, paulo post dicitur: Erat itaque, inquit, homo diues. Diuitiæ non sunt peccatum, nec malæ sunt, licet malè agendi ei, qui diuitijs abuti pronus est, magnam administrent fomentum. Legimus enim de sanctis multis, qui excellenter diuites fuerunt, puta de Abraham, Isaac & Jacob, Iob & similibus: & hoc peccatissimum in veteri testamento, qui tamen Deo placuerunt, atque Dei facti sunt amici. Opes igitur terrenæ in medio sunt inter bonum & malum, quæ vt occasio malorum, ac damnationis sunt reprobis, ita bonis sunt adiutoria virtutis. Non tamen ignoro corruptionem humanam vitiosam, infestam, & ad mala suapte consuetudine adeo semper procliuem, vt cum de terra sit, & ex terrenis opibus quoque tam facultas, quam occasio ei suppeditetur, raro fieri possit ac difficulter, vt diuitijs omni ex parte quis bene utatur. Neque enim frustra Christus ait: *Quam difficile qui pecuniam habent intrinsecum Dei introibunt:* & Salomon non minus diuitias, vt rem periculosam, quam

Ibidem.

Vitæ mediæ quæ non dispar sit hominum conditio.

Lucæ 16.

Diuitias non esse malas esse.

Genes. 3. Cien. 30. Iob 1. Opes terrenas in medio esse inter bonum & malum.

Marc. 8. Lucæ 11.

quam mendicitatem deprecatur, sciens alterum noxium, alterum molestū.
Diuitias, inquit, *& paupertatem ne dederis mihi, sed tanquam vultus meo tribue ne cessaria*. Diuitias ideo deprecatur, quia inslant, & superbia quoque adijciunt animam, nam causam subiungens, dicit: Ne forte satiatas illiciar ad negandum, & dicam: Quis est Dominus? Ex seipsis itaque diuitia non reprehenduntur, nec mala sunt, nisi male vtentibus. Porro, amor diuitiarum & cupiditas vitiosa sunt. Propter quae Apostolus: *Qui volunt, inquit, diuites fieri in hoc seculo, incident in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa, & nocentia, quae mergunt homines in interitum & perditionem*. Vide tamen, quia non dicit, qui diuites sunt, sed qui volunt diuites fieri, quemadmodum non subiungit etiam: Radix enim omnium malorum sunt diuitiae, sed: *Radix omnium malorum cupiditas*. Extollentia quoque, praesumptio & superbia, quae diuitias comitantur, mala sunt. Et ideo cum Christus dixisset, difficile est, ut diuites introat regnum Dei, discipuli vero propter haec verba obstupuerunt, mentem suam declarans, & moderatus eadem repetiuit verba, dicens: *Quam difficile est confidentes in pecunijs introire in regnum Dei*. Cui sententiae subleuabit ad Timotheum Paulus quoque dicens: *Diuitibus huius seculi praecipe, non sublimis sapere, neque sperare in incerto diuitiarum, &c.* Proinde ex Ioanne Apostolo vos filij commonefaciens: *Nolite, inquam, diligere mundum, neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum, non est charitas Patris in illo. Nolite diuitias diligere, nolite auare quarere, nolite tenaciter retinere, nolite in diuitijs confidere, nolite superflue vti. Vitis enim diuitiarum vtrinque est malus & damnabilis, siue tenaciter nimis seruentur, ut pauperibus inde nulla sit consolatio, siue prodige profundantur ad luxum.*

Prou. 10.

1. Timor. 6.

ibidem.

Marc. 10.

Ioan. 1.

Diuitiarum abusus duplex vitiosus.

Qui induebatur purpura & bysso, & epulabatur quotidie splendide.

Tribus hic modis diues deliquisse astruitur per abusum diuitiarum, quare iuste reprehenditur. Primus abusus fuit, quod ad ostentationem conuerit diuitiarum vsum, quarens gloriam in his & ostentationis fastum. Siquidem refertur bysso, & purpura vestitus. Quorum certe alterum ad ostentationem foris, puta purpura, alterum ad carnis mollitiem intus pertinebat. Vtrobique igitur deliquit, qui & ad gloriam inanem preciosis utebatur vestibus foris, & ad luxum carnis utebatur mollissimis intus. Si enim preciosis vti vestibus vbiq; reprehensione careret, non laudasset Ioannem Baptistam Dominus, quod vestimento vsus fuerit ex pilis camelorum. Nam de Ioanne turbis loquens: *Quid ex istis, inquit, videre? Hominem mollibus vestitum? Amen dico vobis: Qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt*. Hoc est, filij huius mundi sunt, nimirum prudentiores filijs lucis, licet non semper & vbiq; sed in generatione tantum sua: filij certe huius mundi, & (ut verbis vtar scripturae) conquisitores huius seculi discunt hic prudentiam carnis, quia in regione sua sunt. Sed apparebit post, cum hae vira defierit, quam stultam Deus declarauerit sapientiam illorum. Obserua tamen hic, quod non prohibetur pro eminentia, aut dignitate status, melioribus interdum vti vestibus si tamen moderate, & absque ostentatione id fiat. Hic enim ostentatio & luxus

Tribus modis peccasse hunc diuitem per abusum diuitiarum.

Matth. 23.

Luc. 16.

Baruch. 1.

Melioribus vti vestibus cui quando liceat.

KKK 2 damna-

damnatur. Quocirca manifestatur alter quoque abusus, quo rerum affluentia hic diues peccauit. Secundus fuit abusus diuitiarum, quod ad carnis oblectationem mollibus utebatur vestibus, epulabaturque quotidie splendide. Quo sanè voluptuosa eius epulatio, qua carnem saginabat, splendidique simul ciborum apparatus, quod iactantiæ erat & vanæ gloriæ, vehementer reprehenduntur. Cibus namque preciosus, aut bonus, seu delectabilis potest sumi citra culpam, vt iuxta Saluatoris sententiam, hominem interiorum, quod intrat in os, non coinquinat, cum etiam secundum Apostolum, omnis creatura Dei bona sit, & nihil reiiciendum, quod cum gratiarum actione percipi possit, modo sumatur ad necessitatem, & ad corporis sustentationem, non ad ambitionem, & ostentationem, non ad voluptatem in desiderijs carnis, non ad superfluitatem & luxum, sed sobriè, temperanter, ac modestè, iuxta sui status conditionem. Neque enim ad æqualem, aut vni-formem edendi modum omnes sunt inducendi, quin liceat aliquibus meliori vti cibo. Vnde damnabile non est his qui in eminentiori sunt statu constituti, & qui à tenerioribus annis preciosis educati sunt cibis, aut quos valetudo excusat infirma delicatioribus vti cibis, modo desit ingluuius, & edacitas, quamuis consultissimum sit, vt cum timore Dei his modestè vtantur, lugeantque suam, aut necessitatem, aut conditionem, quod viliori, aut communi hominum edulio, aut non possint, aut non liceat eis sustentari. Sed quam felices & filij æstimandi sunt hi, qui ex deuotione, aut virtute superfluis abstinent, preciosissima quæque sibi interdiciunt, sibi delicata subtrahunt, paucis & vilibus contenti? Hoc genus hominum olim in eremis & desertis locis, aut monasterijs inueniebatur, & adhuc hodie, tam in monasterijs probe institutis, quam in plebe inter deuotos ac pios homines inueniuntur, qui abstinentijs carnem suam macerant, & iuxta Apostolum cum suis concupiscentijs eandem crucifigunt, idque illius amore, qui ieiunium & famem pertulit, acetum & fel gustauit, quæ carni sunt duriora, mollioribus prætulit, & pro nobis sæpenumero in oratione & ieiunio pernoctauit. Huiusmodi homines non requirendi sunt apud nostras Lutheranos, qui Ioannem Baptistam quoque si inter eos viueret hodie, pilis camelorum vestitum, vino & omni re quæ inebriat, abstinentem, atque locustas tantum & mel syluestre comedentem persequerentur, & seu hominem, qui sua, imo (vt illi dicere solent) diaboli inuenta præferret Christi Euangelio, qui à Christo deficeret, & in suis fideret operibus, qui Christi se haud egentem existimaret, à se fugarent, calumniarentur, insisterent & vrgerent, si quo fortasse modo vestimentum hirsutum, ac pilosum ei detrahere, si eremum & abstinentias interdiceret, & si ad latam carnis viam illum reducere possent. Tertius abusus diuitiarum in hoc epulone hic notatur, quod ex his, quæ sibi superfluebant, pauperis ac mendici inopiam non subleuabat. Heu charissimi, quam inutilis, quam superflua, quam denique pernicioza quotidie à multis sit profusio diuitiarum, quæ in conuiuia ad ostentationem, ad gloriam, ad fastumque & apparatus, & ad animarum destructionem exhibetur. Ibi vnum prandium, seu conuiuium ingenti aureorum numero vix redimitur. Vbi quatuor, aut quinq; horis prandetur.

Matth. 15.
1. Tim. 4.

Delicatioribus vti cibis quib' liceat

Galat. 5.

Matth. 4.
Matth. 23.
Matth. 15.
Luc. 11.
Ioan. 19.
Luc. 6.

Malach. 1.
Matth. 3.

deur: vbi corpori morborū varietas comparatur, vita adimitur, & quod pauperibus foret erogandum, dilapidatur. Ex pauperum namque faucibus quicquid tam inutiliter consumitur, nō aliter atque cibus extrahitur. Quot enim ex splendidis huiusmodi conuiujs, quæ ad apparatus, non ad necessitatem instruuntur, aut eorum precio alerentur vno die pauperes? Deliquit igitur grauiter hic epulo, qui ad ostentationis fastum prodigus, ad miserendum verò subueniendumq; pauperi, & durus, & tenax fuit. Hoc enim sequitur.

Et erat quidam mendicus, nomine Lazarus.

Non ratione caret, quod diuitis nomen taceatur, pauperis verò & mendici nomen exprimitur. Certè non est hæc mundi consuetudo, vt nomina & casæ mendicorum sciantur: notissima autem sunt omnibus & nomina & palacia diuitum. Hos mundus loquitur, hos prædicat, hos honoribus extollit: pauperes nemo respicit. Verùm quandiu hoc durabit? In hac vita tantum. Si quidem cum interierit diues, secum non sumet omnia, nec descendet cum eo gloria eius, quia anima eius in vita ipsius benedicetur. Et hæc opinio felicitatis duntaxat est apud homines. Nam Deo aliud longè est iudicium. Diuites enim hic æstimantur alijs hominibus feliciores, vt pote quorum filij sunt sicut nouella plantationes, filia verò composita & circumornata vt similitudo templi: promptuaris eorum plena: eructantia ex hoc in illud. Bonorum eorum crassa, & oves fetosa & reliqua diuitiarum felicitatisq; terrena, quæ Psalms enumerat, illis abundant. Vnde, *Beatum*, inquit, *dixerunt, cui hæc sunt: si magis beatus est, cuius Dominus Deus eius.* Itaque beati hic diuites nunciantur, quia vocauerunt nomina sua in terris suis, veruntamen Deo sunt incogniti. Non enim nouit eos Dominus, nec memor erit nominum eorum per labia sua: neque enim nomina eorum inuenit scripta in libro vitæ, ideo sunt ei quasi non sint. Pauperes verò qui sunt ciues regni sui, nouit, & vocat eos nominatim. Huiusmodi hic erat Lazarus, cuius miseria hic quoq; cum egrotate describitur.

Qui iacebat ante ianuam diuitis hulceribus plenus, cupiens saturari de micis quæ cadebant de mensa diuitis: & nemo illi dabat. Sed & canes veniebant & lingeabant hulcera eius.

Vide quomodo diuiti epuloni, superbo, ambitioso, duro, immiserico-di, atque in delictijs viuenti opponitur ediuerso pauper hic Lazarus, mendicus, hulcerosus, egenus atque ab omnibus derelictus. Cui satis ad poenam fuisset, si infirmus fuisset ac hulcerosus tantum, alioqui diues: aut si opes defuissent, paupertas eum satis cruciaret, licet sanum. Iam verò scribitur pauper fuisse & mendicus: quo intelligitur procul dubio necessitate atque paupertatis angustia pressus. Iacebat autem ad diuitis ianuam, quia stare aut ambulare non poterat. Erat enim hulceribus plenus, vnde dolores quoque semper illi aderant. Cupiebat quoque minima, puta saturari de micis cadentibus ex diuitis mensa, sed nemo illi dabat. Egebat itaque & esuriebat, sed non erat qui reficeret. Audiebat quotidie symphoniam & chorum lætantiq; familie in domo diuitis, se verò adeo videbat despici & relinqui.

KKK 3 ab omni-

ab omnibus, vt humaniores erga se inueniret canes, quàm homines. Illi enim quod natura illis indiderat, hoc pauperi adiuuantes ministrabant, puta linguam medicinalem. Hominum verò nemo adeo fuit misericors, qui vel micæ egeno daret. Tractari blandè videbat canes, se contemni.

Lazarus medi-
ci quanta di-
ligentia Eu-
gelista mis-
eritas enume-
ret.

Vide quàm cumulatim ea, quæ ad miseriam simulquæ ad exercitiũ & probationem virtutis aderant Lazaro, quamquæ studiose hic enumerantur, vt sciamus vnde eius meritum crescebat: & ediuerso vnde diuitis impietas augebatur, vt subinde perspicuum fieret, quàm iustè pauper reciperetur ad coronam, & quàm iustè diues detruderetur ad gehennam. Cogebatur itaque egenus Lazarus, infirmus & esuriens diuitem hominem videre pecuni- osum, se in paupertate constituto: cogebatur gloriôsè vestitum cernere, se frigescente. Videbat illum splendidis epulis conuiuari, se famem patiente. Rogabat denique pro micis tantum, sed non erat qui illi eas largiri aut rati- llo compati voluisset. Hæc Lazarus sustinens sustinebat. Sed in corde quid?

Gregor.
Lazarus men-
dicæ cruci in-
terior quan-
ta fuerit.

Nonne tristitiam? Nam (vt verbis vtat Gregorius) qualem putas tunc in ani- mo suo tentationem sustinuit pauper? Si enim in diuite hæc omnia non vi- disset, minorem tentationem sustinisset. iam verò ante oculos suos diui- tis omnia videbat lata, dum se quauis sentiret carere consolatione. Vide- bat diuitem illum cuncta mundi felicia comitari, arridere ac blandiri ei om- nia: se hic fieri indies infeliciorem, & ex contuitu felicitatis alienæ zru- minas sibi fieri, quas patiebatur, infeliciores. Sic omnibus his confluentibus crescebat Lazaro cū tribulatione profectus: quomodo diuiti quoque suppli- cium futurum multiplicabatur: quia impietate suâ ex præsentia cumula- bat pauperis. Si enim præsens ille pauper non fuisset, si ante diuitis non ta- cuisset ianuâ, si non rogasset fame & infirmitate cōsumptus, si non minima quæque & vilissima petisset: si denique non adeo fuisset infirmus, vt alibi ele- mosynâ stipendiũ mendicare valeret, vel modicam immisericordie suæ excusationem habere potuisset diues. iam verò nihil est quod illum excusa- re possit, quia nihil de pauperis necessitatibus illum lauit, cui abundauit etiam, quo consolari illum potuit, sed cordis duritia præpeditus noluit. Itaque hoc modo status erat diuitis ac pauperis in hac vita contrarius. Spe- ctemus nunc, cuiusmodi fuerit post hanc vitam status vtriusque.

Factum est autem vt moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abraha. Mortuus est autem & diues, & sepultus est in infernum.

Vides nunc cuius status erat preferendus, dum ambo hic viueret. Vbi nunc epulonis gloria, voluptas, opes & potentia? Quis in vita ipsius eius locum non elegisset? quis illum beatum non diceret? Et vbi nunc miseria est pauperis? Quis olim eius calamitosum viuendi genus appetere? Quis illum non infelicem diceret? At modo quid? *Iusta sunt iudicia tua Domine, & omnes via tuae misericordiae & equitatis.* Misericordia ante satis prærogata est, nunc tem- pus erat vt iuxta æquitatem vterque operibus suis digna reciperet stipendi- dia. Exaltasti apud te illum quæ hic depresseras, & quem mundo exaltaueras, humiliasti, Concesseras ei bona multa, quibus redimere potuisset peccata sua, regnumque elemosynis comparate cælorum. Adiuuaueras ei præter

Psalm. 112.

Daniel. 4.

præterea pauperem, cuius calamitas illum rogaret prouocaretq; ad miserandum. Sed quia intelligere noluit, nec bonis inspirationibus acquiescere, tandem cogebatur iustitiam quoque sentire. Videte charissimi filij, cuius nemo non horrebat olim calamitatem & statum, id est, Lazari, quam gloriose est nunc coronatus? Nunquid semper eris Lazare miser? nunquid semper despectus? nunquid semper infirmus & egenus? Aut tu semper eris o

Lazari mendici gloria quanta.

diues hic felix? Minime. Sed quemadmodum audistis, factum est, Deo & diuitis voluptari, & miseris pauperum finem imponere volente, ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinu Abrahamæ. Humana illi hic detulerant obsequia, quare nunc illi ab Angelis quoq; seruitur. O felix anima, quæ hic, nisi à canibus, nemine alio visitabaris, nunc verò tibi non vnus sufficit Angelus, sed Angeli occurrunt multi, qui te portant. Quilibet enim Angelus animæ tam felici optat ministrare. O filij magna huius olim fuit calamitas, sed hanc videte quantus sequitur honor. Vbi nunc paupertas, vbi mendicitatis saccus, vbi hulcera, vbi famis & frigoris angustia?

Sinus Abrahamæ quid sit.

Ablata est omnis miseria, & angelis illum portantibus requiem accipit in sinu Abrahamæ. Sinus Abrahamæ ante Christi passionem, quies erat illa secreta Sanctorum Patrum in limbo, nunc verò caelestis est patria sanctorum, quæ idcirco Abrahamæ dicitur sinus, quia pater idem est credentium. Qui enim ex fide sunt, hi sunt filij Abrahamæ.

Epulo sepultus in inferno qui dicitur.

Mortuus est autem & diues, & sepultus est in inferno. Hic voluptatibus & huius mundi gaudijs dum hic viueret, erat sepultus: nunc ad ima descendens inferni, tenebris & flammis perinde ac sepulchro obuoluitur.

Leuans autem oculos suos cum esset in tormentis, vidit Abraham à longè, & Lazarum in sinu eius.

Vides quia in poenit constitutus diues oculos leuauit, ut videret consolationem felicitis mendici, quem olim ipse felix despexerat? Iustè igitur, quia tunc oculos leuare vti misereretur noluit, nunc leuare cogitur & videre vnde magis crucietur. Quod Gregorius considerans, de illo diuite ait: Oculos quos illi hic culpa clauserat, ibi aperuit poena. Vidit igitur ad maiore suam poenam Lazarum in sinu, id est, in quiete & certa expectatione æternæ beatitudinis quiescere. Iustum enim erat oculos suos immisericordes puniri, in hoc quo hic noluerunt misereri.

Gregor.

Et ipse clamans, dixit: Pater Abraham miserere mei, & mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti sui in aquam, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flamma.

Sæpius & diu Lazarus ad diuitem olim clamauerat, quo vel tacente eius calamitas, inopia & hulcerosa infirmitas satis clamabant. At auribus clamauerunt surdis: & ideo etiam gratis. Euenire igitur illi, quod Sapiens ait, necesse erat: Qui obturat aures suas ad clamorem pauperis, & ipse clamabit, & non erit qui exaudit. Rogauit autem damnatus hic diues sui misereri, non quod doleret de culpa obstinatus enim, ut omnes damnati, erat, quare de peccato non dolebat sed de poena, quam cupiebat mitigari. Itaque non rogabat sui misereri poenitens de suis patratiss sceleribus, sed de comparatis supplicijs,

Prover. 21. Epulo in inferno quomodo rogauerit sui misereri.

KKK 4 neque

neque Deum offendisse, sed semetipsum læsisse dolebat. Vide quoque quia diues patrem vocat nunc Abraham, quem olim tamen imitari nolebat. Ille enim misericordia, pietate, hospitalitate & clementia fuit insignis. Quem si fuisset imitatus, rectè patrem vocasset Abraham. Modò verò cum degener sit ab Abraham virtute, non incongruè responderi potest ei: Si filius Abraham, opera facere debuisses Abraham. Vide præterea, quia magis cruciari se querebatur in lingua. Nec mirum, quia putatur etiam plus deliquisse in gustu ac delectatione ciborum, in læticia iocandi alijsq; delictis linguæ. Per hæc autem grauius quis punitur, per quæ grauius peccat. Vide ad tantam inopiam diuitem redactum, vt qui minima negauerit, puta micæ panis, ad peccenda minima perductus est, quæ illi quoque negata sunt, vt sequitur.

Et dixit illi Abraham: Fili recordare, quia recepisti bona in vita tua, & Lazarus similiter mala. Nunc autè hic consolatur, tu verò cruciaris.

Diues hic ab Abraham filius vocatur generatione tantum seu propagatione carnis, non imitatione virtutis. Cui dicitur, quod multa receperit bona in vita. Nemo enim adeo est malus, qui non aliqua bona faciat, tamen adeo digna non sint, vt æternam felicitatem mereantur, vt pote non ex charitate, sed in peccatis operata. Quia tamen de genere fuerunt bonorum, Deus adeo iustus est, vt illa irremunerata non sinat. Dat igitur operum huiusmodi auctori temporalia bona in mercedem. Hoc modo putandus est diues aliqua bona egisse, pro quibus hic diuitias, delicias, sanitatè, honores & id genus similia receperit. Lazarus quoque non adeo fuisse perfectus creditur, quin aliqua admiserit mala, licet damnatione æterna propter Dei misericordiam non digna, quæ hic in illo purgata sunt. Quamobrem hic sua mala, & ille sua bona in hac vita recepisse dicitur. Quæ bona illum ad poenam miserunt, sicut hunc mala, quæ perpeffus est, exaltauerunt ad coronam.

Et in his omnibus inter nos & vos chaos magnum firmatum est, vt hi qui volunt hinc transire ad vos, non possint, neque inde huc transire.

Chaos magnum quid sit. Chaos hoc magnū, quod inter electos & reprobos interstat, est distantia, inæqualitas ac disparitas meritorū, quod rigore diuinæ iustitiæ immutabiliter firmatum est, vt electi in bono confirmati, & reprobi in malo maneat obstinati. Hi igitur (dubium non est) ad electos non possunt accedere. Sed quòd electi ad damnatos per compassionem quoque singularem non accedant, facit quòd cum Deo in voluntate sunt vniti, eiusq; adeo consentiunt iustitiæ, vt damnatis nihil possint, nihil velint compati, aut esse auxilio.

Et ait: Rogo ergo te pater, vt mittas eum in domum patris mei, habeo enim quinque fratres, vt testetur illis, ne & ipsi veniant in hunc locum tormentorum.

Inuidia damnatorū qualis sit. Pro suis hic rogat, non quòd illis optet salutem. Inuidia enim damnatorum adeo est obstinata, vt quomodo nemini, ita ne suis quidem optent bonum. Sic & beatorum tam perfecta è regione est charitas, vt nemini non velint

Epulonè diuitem pro quibusdam bonis suis hęc recepisse mercedem.

Chaos magnum quid sit.

Inuidia damnatorū qualis sit.

velint bonum. Dammati igitur cum suis salutem non optent, quare inquis, tunc hic pro suis fratribus religis orat? Dicendum, non propter illorum salutem hoc ipsum precari, sed ne per illorum damnationem maiorem ipse acquirat poenam, quippe qui illis occasiones, exemplum malum, & bona reliquerat temporalia, irritamenta ad peccandum. Vnde non pro illis, sed pro se magis hanc denunciationem optabat, ne grauiori succumbere cogerecur supplicio. Quamuis etiam verisimile sit, ut inter eos qui saluandi sunt, dammati saluari optent magis suos, quam alienos, stante generali ad omnes nihilominus illa inuidia, qua neminem velint saluari.

Et ait illi Abraham: Habent Mosen & Prophetas, audiāt illos. At ille dixit: Non pater Abraham, sed si quis ex mortuis ierit ad eos, poenitentiam agent. Ait autem illi: Si Mosen & Prophetas non audiunt, neque si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

Diuiti hic roganti, ut ad suos fratres hic Lazarus mitteretur, negatum est: sed ad Scripturam omnes remittitur sacram, cuius tanta est autoritas, ut nedum homini, sed etiam ne Angelo quidem de caelis venienti, si aliud quid, quod scripturae esset contrarium, docuerit, credendum est. Sed quicquid vel Angelus vel homo contra Scripturam, iuxta Ecclesiasticam catholicamque elucidationem explanat: assertiones euangelizauerit, anathema sit. Maie est certitudo scripturarum, quae autoritate Ecclesiae receptae sunt, quam cuiusuis mortui reuelationis. Nam si ex mortuis resurgenti vellent huius fratres credere, maxime crederent Christo, qui ex mortuis resurrexit. Verum sicut Scriptura, sicut Mose & Prophetis non creditur, ita nec Christo ex mortuis. Charissimi commonsfaciat nos exemplum hoc, siue historia, quo sobrie, iuste ac pie viuamus in hoc seculo, peccatorum nostrorum purgationem tam humiliter quam patienter sustinentes. Optemus magis hic cum Lazaro egestatem & infirmitatem pati, quam (sicut de Mose loquitur Apostolus) cum diuite temporalis peccati habere iucunditatem. Quod nobis largiatur Iesus Christus in secula benedictus, Amen.

SERMO I. IN EADEM DOMINICA.

Quam multipliciter a malis boni discernantur, utque quadrupliciter peccetur circa diuitias.

Factum est ut moreretur mendicus & portaretur ab Angelo in sinu Abrahae: mortuus est autem & diues, & sepultus est in inferno. Lucae XVI. Proponitur nobis charissimi hic comparatio quaedam duorum hominum non aequae hinc felicitum, nec post hanc vitam pariter felicitum, diuitis scilicet & pauperis, cuius vtriusque conditio in Euangelio describitur. Introducitur enim diues quidam fulgens purpura & auro, splendide epulans & precioso amictu honoratus, comitibus stipatus famulorum, alacer & sanus: & ediuerso egenus, medicus, agrotus, huiusmodi, famelicus, & omnium interim auxilio destitutus. Ponite haec duo spectacula ob oculos vestros. Interrogo vos, vtrum horum duorum est melior felicitior? Qui timet Deum, non dubito, quin mox Lazari (sic enim hic pauper vocatur) conditione & statu probabit. Sed ego iudicium, quod secundum

LLL ratio-